

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

Редкація і Адміністрація:
"Свобода", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
Тел. з Нью-Йорку:
BArclay 74125
УНСоюз: BArclay 7-5337

PIK LXXV. Ч. 224. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК, СЕРЕДА, 4-ГО ГРУДНЯ 1968 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 4, 1968 No. 224. VOL. LXXV

КОРОТКІ ВІСТІ

Вівторок, 3-го грудня, 1968

В АМЕРИЦІ

ЗСА ВТРАТИЛИ 8.8 БІЛЬЙОНА ДОЛ. Заключивши 67 більшш контрактів на розбудову військової оборони цієї країни, які то контракти треба було пізніше уневажити, бо та зброя, яку мали продукувати і яку вже почали були продукувати, виявилася перестарілою. Найбільші витрати, бо аж 1.468 бильйона дол., мала держава на продукції бомбовиків Б-70. На джетових ракетах Департамент Оборони втратив 678.8 мильйона дол. („Невейджо“) і 677.4 мильйона дол. („Снарк“). На літаки типу „Скайболт“ витрачено 440 мильйонів дол. Ці літаки мали служити не тільки ЗСА, але й Великій Британії. Техніка так швидко йде вперед, що поки випрошують якусь нову зброю, вона вже „перестаріла“.

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ, ЩО НАДПОДАТОК буде продовжений після 30-го червня, коли б він, згідно з законом, мав скінчитися. Секретар скарбу Генрі Фавлер заявив, що цей податок потрібний „у де і після 30-го червня 1969, бо інфляція буде тоді ще дуже сильна. Подібно заявив голова Палати Комісії Способів і Засобів конгресмен із Арканзасу Вільям Мілс, який має великий вплив при вирішенні податкових справ. Передбачають, що Ніксон не матиме більшого непорозуміння з впливовим конгресменом Мілсом, бо обидва вони за те, щоб не було великих дефіцитів у федеральному бюджеті. Ніксон обіцяв скасувати „надподаток“, як скінчиться війна у В'єтнамі, але як воно буде, побачимо.

СОЮЗ МОЛОДИХ СОЦІАЛІСТІВ на конвенції в Чикаго планує швидким темпом збільшити число своїх членів, втягаючи до своїх марксистської організації студентів академічних шкіл та учнів середніх шкіл (рай шкіл). На конвенції було майже 900 делегатів із 32-ох штатів та з 8-ох чужих країн. Цей Союз Молодих Соціалістів не підтримує комуністичної партії СССР та його сателітів, ані комуністів у ЗСА. Вони визнають писання Леніна, Троцького, Малковського та Ернеста Че Гевари, а Сталіна називають „різником“. Цілі цієї партії: підтримувати афро-американську боротьбу за волю і справедливість, продовжувати організувати маси проти війни у В'єтнамі, освідомлювати маси про konieczність упадку капіталізму й імперіалізму.

ТРИ ПРОФЕСОРИ НАЗИВАЮТЬ АВТО ворогом число один публічного здоров'я, дискутуючи на цю тему в радіовій програмі в Гартфорд. Один із цих професорів Сільського університету д-р Річард Вейнман, який твердить, що авто спричиняють більше як половину каліцтва та спричиняються до занедужань на серце, бо „люди вже не ходять, тільки везуть і їдуть“. Крім цього авто є одною із причин цього, що в містах замінюється повітря. Професор біології Артур Гелстон говорить також про замінювання повітря автоами, а професор Пол В. Сірє нарікає на те, що американці шанують те, що починається до збільшення їхніх прибутків і не дають про нематеріальні цінності.

Д-Р НАУМ ГОЛДМАН ПЕРЕСТЕРІГАС жидів проти „нової форми антисемітизму“, яка виникла серед так званої Нової Лінії. Д-р Голдман — це президент Світового Жидівського Конгресу. Він каже, що різні нові війсьничі рухи, стараючися скріпити революційні сили в різних частинах світу, послугують протижидівським кличам, щоб осягнути свої політичні цілі. Д-р Голдман каже, що „клясичний антисемітизм реакціонерів“, екстремістичні елементи з Нової Лінії замінили на атаку проти сїонізму, називаючи Ізраїль країною „колоніального імперіалізму“.

У СВІТІ

МІК ІЗРАЕЛЬ ТА ПОРДАНІЙ ВІДБУВСЯ знову в понеділок 2 листопада тригодинний гарматний поєдинок, при чому — за ізраїльським повідомленням — йорданські стрільня падали на 10 ізраїльських осель в обширі Галілейського озера. Цей артилерійський двобій припинився після налету ізраїльського бомбовика проти йорданського міста Ірбід за 40 миль на північ від столиці Йорданії Амман.

В СТОЛИЦІ ІНДІ НЬО ДЕЛІ ВІДКРИЛИ Міжнародний географічний конгрес з участю 1.250 видатних географів з 75-ох різних країн світу. Цей конгрес має велике також практичне значення, бо приваля на ньому фахівці мають уточнити найбільш урожайні та до цього часу не використані землі у світі — з уваги на перенаселення світу та загрозу голоду. Таким чином Географічний Конгрес посередньо займається також проблемами переселення і транспортації.

НА МІЖНАРОДНОМУ ГЕОГРАФІЧНОМУ КОНГРЕСІ в НЬО ДЕЛІ ДОПУЩЕНО доповідь на тему „Вплив релігії на перше обселювання європейцями й накреслювання мап в Азії“. Коли президент проф. Джордж Кіш з Мічиганського університету викликав автора доповіді до відчитання її, виявилось, що тим автором є 15-тирічний учень середньої школи (гайскули) з Нью Шрюсбері в Нью Джерзі, Артур Брас Купер.

СОВЕТСЬКИЙ СОЮЗ ПІДТРИМУЄ справу звільнення 15-ох кораблів, які застрягли посередіні Суецького каналу під час минулорічної ізраїльсько - арабської війни й досі не можуть відійти відбитися. Ізраїль погоджується, щоб очистити південну частину Суецького каналу й випустити туди ув'язнені кораблі, але противиться відкриттю також північної частини каналу, поки Єгипет не дозволить користуватися ним також ізраїльським кораблям. СССР наполягає на відкритті цілого Суецького каналу, бо тоді його воєнна флота, зосереджена тепер на Середземному морі, мала б легкий доступ до Арабського моря й Індійського океану.

ПАПА ПАВЛО VI ЗАПОВІВ, що найближчу опівночну Різдвяну Богослужбу відправити для 5.000 робітників державної сталеварні у Таранто, на південний схід від Риму. Цю сталеварню збудовано три роки тому в найбільшій обширі Італії.

ВІЙНА У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ ЗОСЕРЕДЖЕНА тепер у трьох обширах: на південь від землетрясованої зони, вздовж 100-мильового кордону з Камбоджею і біля великих міст, головню Сайгону. Найбільші ворожі війська знаходяться у „безпечному схорониці“ в „невтральній“ Камбоджі. Американські й південно - в'єтнамські війська намагаються віднаходити й нищити більші ворожі з'єднання.

Кіссінджер найменований на асистента Ніксона в справах державної безпеки

Нью Йорк. — Президент елект Річард М. Ніксон найменував 45-річного професора Гарвардського університету Генрі А. Кіссінгера на свого асистента в справах державної безпеки. Після інаугурації нового президента 20-го січня 1969-го року Кіссінджер займе те місце між дорадниками Президента, яке тепер при президенті Джансоніві займає Волт В. Ростоу, що є одним із найвпливовіших дорадників Президента. Кіссінджер є німецького роду, він в 1943-му році став громадянином ЗСА внаслідок натуралізації. Він вже працював в уряді президента Айзенгавера і Кеннеді, займаючи не такі важливі становища, як тепер в уряді Ніксона. Нововибраний Президент заявив, що всі агенції в його уряді мають мати готові далекоскопні плани, щоб не шукати розв'язки аж тоді, коли якась проблема закрутісться. На думку Ніксона асистент президента Л. В. Джансона Ростоу вимушував до тих справ, які мас вирішувати державний секретар. Ніксон сказав, що Кіссінджер не буде „стіною“ між Президентом і державним секретарем та секретарем оборони. „Я планую мати рішучого й дуже енергійного державного секретаря“. Ні Ніксон ні Кіссінджер не виявили нічого в справі майбутньої закордонної політики ЗСА. Кіссінджер сказав про себе, що він під час своєї 15-річної публічної праці старався, щоб його не називали ані „твердим“, ані „м'яким“.

Під час учнівських демонстрацій в Брукліні поранено поліцейських і побито вчителів

Бруклін, Н. Й. — В по-неділок 2-го грудня не було спокою в школах в Брукліні, бо учні деяких середніх шкіл (рай шкіл) демонстрували та бешкетували, вибиваючи вікна в шкільних будинках та кидаючи камінням на поліцейських й побиравих учителів. Внаслідок цього припинено навчання в середній школі ч. 271 аж до дальшого з'ясування причин. Заарештовано 22 особи, між ними є 15-річний юнак, який кидався був на поліцейця. Вільність учнів, які демонстрували, — це негрити. Учнівські заворушення — це продовження того становища, яке спричинило було страйк вчителів, який тривав 7 тижнів. Тепер учні не хочуть навчатися по 45 минут до кінця кожного дня, щоб надбати науний матеріал. В деяких школах бачили учнів побиравих учителів. Голова вчительської спілки Шенкер погрожує, що вчителі почнуть знов страйкувати, коли не зможуть спокійно працювати в школах.

Багатство загрожує здоров'ю американців — твердить голова АЛТовариства

Маямі Віч, Флориди. — Рада Довірених Американського Лікарського Товариства приготувала звіт на конвенції, в якому твердиться, що заможність американців спричиняє те, що люди забігають їсти, надмірно п'ють, забагато курять, пізно кладуться спати й споживають надмірне число ліків. Пацієнти не слухають рад лікарів. У звіті закликається лікарів, щоб пошлякали американський нарід про ту роль, яку має відіграти кожна людина в збереженні свого здоров'я. Голова АЛТовариства д-р Двайт Л. Вільбур із Сан Франсіско закликав американців до самодисципліни в справі дієти, ліків, курення й пияття та в справі виконання потрібних фізичних вправ. Палати Делегатів АЛТ зголосили 50 резолюцій, в цьому аж три резолюції в справі курення цигарок, в яких гостро виступається проти курення, як причини численних недуг. В одній резолюції закликається лікарів, щоб прилюдними заявами закликали пацієнтів не курити. В другій резолюції закликається припинити рекламу цигарок в телевізійних програмах, а в третій резолюції вимагається, щоб всі лікарі припинили курення та своїм прикладом заохували пацієнтів не курити.

Екзекутива УНКА відзначить 100-річчя „Просвіти“ окремим засіданням

Нью Йорк. — Найближче засідання Екзекутиви Українського Конгресового Комітету Америки відбувається в суботу, 7-го грудня 1968 р. в Українському Інституті Америки, 2 Іст 79 авл. в Нью Йорку, о год. 1-й по пол. й воно складатиметься з двох частин: ділової (до год. 3:30 по пол.) і святочної, яка буде присвячена відзначенню 100-літнього Ювілею Матірнього Товариства „Просвіта“, заснованого 8-го грудня 1868 року у Львові. До участі в тій святочній частині запрошені, як почесні гості, члени останнього Головного Відділу Т-ва „Просвіта“: проф. Микола Андрусак, Роман Білінський, ред. Богдан Кравчик, д-р Ярослав Падох, ред. Юліан Тарнович, д-р Микола Ценко, д-р Атанас Філоко, дир. Михайло Хронов'ят, дир. Петро Пасіка, які живуть у ЗСА і в Канаді, як також урядовці головної канцелярії „Просвіти“ у Львові: дир. Семен Магала, інсп. Петро Петрик, пані Наталя Дорошенко-Савченко та пані Марія Віскупська. Вратимуть участь в цьому урочистому засіданні також члени Екзекутиви і Політичний Рад УНКА та головні Відділи УНКА Східного Побережжя. На закінчення засідання буде підписане Звернення до Українського Громадянства почесними гідними членами Екзекутиви УНКА. Після святочної частини відбувається при перекладі товариська зустріч учасників засідання.

Занедужав визначний союзний діяч Іван Галичич

Маямі, Флориди. — З родини Івана Галичича, відомого й визначного союзного діяча на терені Нью Йорку, колишнього голови Т-ва „Дністер“, 361-го Відділу УНСоюзу, брата покійного президента УНСоюзу Дмитра Галичича, повідомляють, що 24 листопада д-р в часі свого перебування в Маямі на Флориді, він занедужав на серце й був перевезений до шпиталю, де пово-лі вертається до здоров'я під опікою лікарів та своєї дружини. Велика союзова громада Нью Йорку бажає п. Іванові Галичичу швидкого повороту до повного здоров'я та до союзової праці.

Паризька конференція про В'єтнам відновиться в наступному тижні

Париж. — Сподіваються, що під кінець цього тижня прибуде до Парижу делегація від уряду Південного В'єтнаму та що в наступному тижні відновляться засідання Паризької конференції про замирення у В'єтнамі. Один член південно-в'єтнамської делегації прибув вже до Парижу для приготування різних технічних подробиць. Заступник голови американської делегації Сайрус Венс перув в минулий понеділок доуругу нараду з представником північно-в'єтнамської делегації Га Ваном Ляв, при чому вони обмінялися взаємними обіцницями щодо порушення умови про припинення американських ворожих дій проти Північного В'єтнаму та пошанування Північним В'єтнамом земельних територій. Однак речники з обох сторін підкреслили, що та зустріч не мала на цілі висловити лише взаємні обіцниці, лише ділово підготувати відновлення конференції. Рішено, що дальші засідання будуть відбуватися в тому самому Міжнародному конференційному центрі, колишньому готелі Мажестік, недалеко Триумфального Луку, де відбулися вже попередні 28 засідань від 13 травня по 30 жовтня ц. р. Конференція знову буде проводитися в мовах в'єтнамській і англійській, частинно французькій, з перекладами. Перше засідання буде присвячене на проголошення заяв щодо характеру учасників конференції — тоді комуністи „не визнають“ південно-в'єтнамської делегації і так само південно-в'єтнамська делегація „не визнає“ представників Фронтів Національного Визволення. Але західні обсерватори в Сайгоні переконані, що в ході наради південні в'єтнамці виявлять більшу поступливість. Не визначено ще докладно дня відновлення конференції. Голова американської делегації Аверелл Гарриман перебував тепер в Америці.

Нассер знову погрожує війною Ізраїлеві

Каїро. — Єгипетський президент Гамаль Абдель Нассер вилосив в понеділок 2 грудня одногодинну промову перед 1.700 членами конгресу монополії в Єгипті Арабської Соціалістичної Унії, при чому він закликав єгипетський нарід до терпеливого викидання „слухної хвилі“ до відновлення війни проти Ізраїлю. Нассер підкреслює, що єгипетський фронт — найгірший для Ізраїлю й що Ізраїль знає про це. Проте водночас він заявив, що „в міжчасі“ Єгипет не є проти почесного замирення, якщо його можна б осягнути. У своїй промові, що й передано через радіо, Нассер — всупереч своєму звичаю — не атакував Америку і політичні обсерватори в Єгипті пояснюють це готовістю Єгипту покращити свої взаємини з ЗСА після приходу до влади Річарда Ніксона. В цьому тижні мас прибути до Каїро спеціальний делегат Ніксона, кол. губернатор Вільям Скрентон. Нассер заперечив, наче минулотижневі студентські заворушення послабили його режим та заповів, що він не толерує навіть зворушення, цілком яких є захистники існуючої влади в Єгипті й хаотизування внутрішніх відносин. Нассер виявив у своїй промові, що звільнено з'якучу коло 400 членів підпільної опозиційної партії Мусульманське Братерство.

Ювілей „Свободи“, заплата Національного Датку та посилення праці в грудні були предметом зборів Округи УНС в Нью Йорку

Нью Йорк. — Минулої п'ятниці, 28 листопада 1968 р. в приміщенні домику „Дністра“, 361-го Відділу УНСоюзу в Нью Йорку відбулися організаційні збори, в яких в першу чергу були присвячені останнім заходам для відбуття ювілейного бенкету, що його влаштує ньюйоркська союзова Округа в суботу, 14-го грудня ц. р. в Народній Домі в Нью Йорку, з нагоди 75-річчя найстарішого українського щоденника „Свобода“, організатори зборів обміркували участь якнайширших союзних і загально-громадських кругів в бенкеті, зокрема ж делегатів всіх місцевих і центральних установ, схвалили проєкт ювілейної відзнаки, роботи мистця Ярослава Паладія, прийняли звіт д-ра Соколинського про підготовану ним виставку видань „Свободи“ й остаточно схвалили програму бенкету, зокрема її розшировку, мистецьку частину. Після цього головний секретар УНСоюзу, Ярослав Падох, подав інформацію про стан цього річної організаційної праці та успіхів місцевої Округи УНС, а зокрема про намагання значно збільшити її членство. Округа, яка займає третє місце після Філадельфії й Торонта, мас змогу виконати своє завдання, якщо, за словами гол. секретаря, присвятить виключно союзовій праці впродовж грудня. З адляністю підкреслено заслуги Відділу ч. 19 (секретар д-р Р. С. Голіат), 88 (організатор В. Квас) та 203 (секр. І. Жук), які повністю виконали свої квати, та організаторів, які придали найбільше членів, а саме В. Кваса, д-ра В. Паладія, М. Хоманчука, А. Копистянского, сл. п. І. Васильшина, В. Мандія, І. Пригоди, П. Кучми й ін. Після цього гол. прейдентіс Йосип Лісогой поінформовав про підготову відзначення 75-річчя ювілею УНСоюзу та про близьке досягнення 35 мильйонів майна УНСоюзу. Крім ділового комітету, який буде підготувати ювілейний бенкет й інші імпрези з нагоди запланованого ювілею, твориться почесний комітет, до якого запрошено всіх Владик наших Церкв з Верховним Архисиркопом і Кардиналом Йосифом на чолі, який запрошення уже прийняв. На головних промовців на бенкеті запрошено віце-президента ЗСА Егню та сенатора з Канади проф. П. Юзика. Після дискусії над цими інформаційними доповідями обрано діловий комітет для підготовки ювілейного бенкету, який мас відбутися у саме 75-річчя УНСоюзу, а саме 22-го грудня 1969 р., в особах голови Окружного Комітету едв. Івана Фліса, заст. гол. прейдентіска М. Душиня, д-ра О. Соколинського, Миколи Хоманчука, Михайла Салдана, Івана Пригоди й Волтера Клозника. Після привіту приважного на зборів заст. гол. прейдентіска Володимира Сохана, вилосив промову голова Об'єднаного Комітету Організації М. Нью Йорку, адв. Роман Гуглевич, який закликав приважних відпочинків Відділів, щоб всі Відділи УНСоюзу стали активними членами Комітету та щоб усі, як особи, так установи, склали цьогорічний національний даток на УНФонд УНКА, не пізніше кінця грудня.

ГРОМАДА В СТ. КЕТРИНС ПЕРША В КАНАДІ ВІДЗНАЧИЛА 75-РІЧЧЯ „СВОБОДИ“

Ст. Кетринс, Канада. — Місцева поважна і добре організована Українська Громада була першою в Канаді, що відзначила 75-річчя „Свободи“, влаштувавши з цієї нагоди концерт, що відбувся минулої неділі, 1-го грудня в залі нового Чорноморського дому. Ювілей „Свободи“ був того дня сворідним всенародним святом, бо вже перед полуднем місцевий парок вч. о. декан д-р М. Комар відправив з цієї нагоди благодарну Святу Літургію, а на концерті ввечері було приважних кругло чотири сотні місцевих громадян, в цьому багато молоді. Ред. А. Драган, говорячи про роль „Свободи“ в творенні — за словами другого з черги редактора „Свободи“ в 1896-му році — „Канадської Русі“, пригадав, що першу згадку про українське зацікавлення Канадою і навіки підбудилося у „Свободі“ з 3-го жовтня 1895-го року у довшій інформаційній статті про поїздку д-ра Йосипа Олеськова по Канаді для перевірки можливостей українського поселення в цій країні. Описав в „Свободі“ з 6-го лютого 1896-го року була надрукована довша стаття вже самого д-ра Олеськова на тему: „Куди спря-мувати еміграцію“. В тому часі „Свобода“ вела свій „хрестоносний похід“ проти неймовірно жакливих умовин переїзду та побуту українських емігрантів у Бразилії й після появи статті д-ра Олеськова повила інтенсивну акцію в користь української еміграції до Канади. Опис переїзду і поселення більшої української групи в Канаді, надрукований в певний парок вч. о. декан д-р М. Комар відправив з цієї нагоди благодарну Святу Літургію, а на концерті ввечері було приважних кругло чотири сотні місцевих громадян, в цьому багато молоді. Ред. А. Драган, говорячи про роль „Свободи“ в творенні — за словами другого з черги редактора „Свободи“ в 1896-му році — „Канадської Русі“, пригадав, що першу згадку про українське зацікавлення Канадою і навіки підбудилося у „Свободі“ з 3-го жовтня 1895-го року у довшій інформаційній статті про поїздку д-ра Йосипа Олеськова по Канаді для перевірки можливостей українського поселення в цій країні. Описав в „Свободі“ з 6-го лютого 1896-го року була надрукована довша стаття вже самого д-ра Олеськова на тему: „Куди спря-

мувати еміграцію“. В тому часі „Свобода“ вела свій „хрестоносний похід“ проти неймовірно жакливих умовин переїзду та побуту українських емігрантів у Бразилії й після появи статті д-ра Олеськова повила інтенсивну акцію в користь української еміграції до Канади. Опис переїзду і поселення більшої української групи в Канаді, надрукований в певний парок вч. о. декан д-р М. Комар відправив з цієї нагоди благодарну Святу Літургію, а на концерті ввечері було приважних кругло чотири сотні місцевих громадян, в цьому багато молоді. Ред. А. Драган, говорячи про роль „Свободи“ в творенні — за словами другого з черги редактора „Свободи“ в 1896-му році — „Канадської Русі“, пригадав, що першу згадку про українське зацікавлення Канадою і навіки підбудилося у „Свободі“ з 3-го жовтня 1895-го року у довшій інформаційній статті про поїздку д-ра Йосипа Олеськова по Канаді для перевірки можливостей українського поселення в цій країні. Описав в „Свободі“ з 6-го лютого 1896-го року була надрукована довша стаття вже самого д-ра Олеськова на тему: „Куди спря-

Організація „Міжнародна Амнестія“ знову турбується долею В. Чорновола

Вашингтон, Д. К. — Організація „Міжнародна Амнестія“, що дбас про звільнення політично переслідуваних із в'язниць і калетів, без огляду на те, в яких країнах світу є переслідування, у ч. 3 свого видання „Amnesty Action“ знову порушила справу безпідставно засудженого журналіста Вячеслава Чорновола. На обкладинці того журналу посередній витаті кілька ліній та намалявані грати, через які видко обличчя В. Чорновола, фотознімку з якого опубліковано на наступній сторінці. Крім кількох інших біографічних політичних в'язнів, надрукована й біографія В. Чорновола. 30-річного журналіста Київської телевізії, заарештованого КГБ в 1967 р. за те, що він став в обороні незаконно засуджених інших українських молодих інтелектуалів. У біографічній довідці, що й написав Д. Гіріксен, є відсилки на „Нью Йорк Таймс“ і на „Телеграм“ з Торонто, де докладно писалося про того новітнього українського мученика. В журналі є окрема картка з адресою С. Шевченка при постійній Міді УССР в ОН, з надрукованим англійським мовою текстом — домаганням звільнити В. Чорновола, який, як сказано, „безсумнівно є комуністом“ і не збрався повалити режиму, лише домагався точного виконання конституції. В тім фотознімку з якого опубліковано на наступній сторінці. Крім кількох інших біографічних політичних в'язнів, надрукована й біографія В. Чорновола. 30-річного журналіста Київської телевізії, заарештованого КГБ в 1967 р. за те, що він став в обороні незаконно засуджених інших українських молодих інтелектуалів. У біографічній довідці, що й написав Д. Гіріксен, є відсилки на „Нью Йорк Таймс“ і на „Телеграм“ з Торонто, де докладно писалося про того новітнього українського мученика. В журналі є окрема картка з адресою С. Шевченка при постійній Міді УССР в ОН, з надрукованим англійським мовою текстом — домаганням звільнити В. Чорновола, який, як сказано, „безсумнівно є комуністом“ і не збрався повалити режиму, лише домагався точного виконання конституції. В тім фотознімку з якого опубліковано на наступній сторінці. Крім кількох інших біографічних політичних в'язнів, надрукована й біографія В. Чорновола. 30-річного журналіста Київської телевізії, заарештованого КГБ в 1967 р. за те, що він став в обороні незаконно засуджених інших українських молодих інтелектуалів. У біографічній довідці, що й написав Д. Гіріксен, є відсилки на „Нью Йорк Таймс“ і на „Телеграм“ з Торонто, де докладно писалося про того новітнього українського мученика. В журналі є окрема картка з адресою С. Шевченка при постійній Міді УССР в ОН, з надрукованим англійським мовою текстом — домаганням звільнити В. Чорновола, який, як сказано, „безсумнівно є комуністом“ і не збрався повалити режиму, лише домагався точного виконання конституції. В тім фотознімку з якого опубліковано на наступній сторінці. Крім кількох інших біографічних політичних в'язнів, надрукована й біографія В. Чорновола. 30-річного журналіста Київської телевізії, заарештованого КГБ в 1967 р. за те, що він став в обороні незаконно засуджених інших українських молодих інтелектуалів. У біографічній довідці, що й написав Д. Гіріксен, є відсилки на „Нью Йорк Таймс“ і на „Телеграм“ з Торонто, де докладно писалося про того новітнього українського мученика. В журналі є окрема картка з адресою С. Шевченка при постійній Міді УССР в ОН, з надрукованим англійським мовою текстом — домаганням звільнити В. Чорновола, який, як сказано, „безсумнівно є комуністом“ і не збрався повалити режиму, лише домагався точного виконання конституції. В тім фотознімку з якого опубліковано на наступній сторінці. Крім кількох інших біографічних політичних в'язнів, надрукована й біографія В. Чорновола. 30-річного журналіста Київської телевізії, заарештованого КГБ в 1967 р. за те, що він став в обороні незаконно засуджених інших українських молодих інтелектуалів. У біографічній довідці, що й написав Д. Гіріксен, є відсилки на „Нью Йорк Таймс“ і на „Телеграм“ з Торонто, де докладно писалося про того новітнього українського мученика. В журналі є окрема картка з адресою С. Шевченка при постійній Міді УССР в ОН, з надрукованим англійським мовою текстом — домаганням звільнити В. Чорновола, який, як сказано, „безсумнівно є комуністом“ і не збрався повалити режиму, лише домагався точного виконання конституції. В тім фотознімку з якого опубліковано на наступній сторінці. Крім кількох інших біографічних політичних в'язнів, надрукована й біографія В. Чорновола. 30-річного журналіста Київської телевізії, заарештованого КГБ в 1967 р. за те, що він став в обороні незаконно засуджених інших українських молодих інтелектуалів. У біографічній довідці, що й написав Д. Гіріксен, є відсилки на „Нью Йорк Таймс“ і на „Телеграм“ з Торонто, де докладно писалося про того новітнього українського мученика. В журналі є окрема картка з адресою С. Шевченка при постійній Міді УССР в ОН, з надрукованим англійським мовою текстом — домаганням звільнити В. Чорновола, який, як сказано, „безсумнівно є комуністом“ і не збрався повалити режиму, лише домагався точного виконання конституції. В тім фотознімку з якого опубліковано на наступній сторінці. Крім кількох інших біографічних політичних в'язнів, надрукована й біографія В. Чорновола. 30-річного журналіста Київської телевізії, заарештованого КГБ в 1967 р. за те, що він став в обороні незаконно засуджених інших українських молодих інтелектуалів. У біографічній довідці, що й написав Д. Гіріксен, є відсилки на „Нью Йорк Таймс“ і на „Телеграм“ з Торонто, де докладно писалося про того новітнього українського мученика. В журналі є окрема картка з адресою С. Шевченка при постійній Міді УССР в ОН, з надрукованим англійським мовою текстом — домаганням звільнити В. Чорновола, який, як сказано, „безсумнівно є комуністом“ і не збрався повалити режиму, лише домагався точного виконання конституції. В тім фотознімку з якого опубліковано на наступній сторінці. Крім кількох інших біографічних політичних в'язнів, надрукована й біографія В. Чорновола. 30-річного журналіста Київської телевізії, заарештованого КГБ в 1967 р. за те, що він став в обороні незаконно засуджених інших українських молодих інтелектуалів. У біографічній довідці, що й написав Д. Гіріксен, є відсилки на „Нью Йорк Таймс“ і на „Телеграм“ з Торонто, де докладно писалося про того новітнього українського мученика. В журналі є окрема картка з адресою С. Шевченка при постійній Міді УССР в ОН, з надрукованим англійським мовою текстом — домаганням звільнити В. Чорновола, який, як сказано, „безсумнівно є комуністом“ і не збрався повалити режиму, лише домагався точного виконання конституції. В тім фотознімку з якого опубліковано на наступній сторінці. Крім кількох інших біографічних політичних в'язнів, надрукована й біографія В. Чорновола. 30-річного журналіста Київської телевізії, заарештованого КГБ в 1967 р. за те, що він став в обороні незаконно засуджених інших українських молодих інтелектуалів. У біографічній довідці, що й написав Д. Гіріксен, є відсилки на „Нью Йорк Таймс“ і на „Телеграм“ з Торонто, де докладно писалося про того новітнього українського мученика. В журналі є окрема картка з адресою С. Шевченка при постійній Міді УССР в ОН, з надрукованим англійським мовою текстом — домаганням звільнити В. Чорновола, який, як сказано, „безсумнівно є комуністом“ і не збрався повалити режиму, лише домагався точного виконання конституції. В тім фотознімку з якого опубліковано на наступній сторінці. Крім кількох інших біографічних політичних в'язнів, надрукована й біографія В. Чорновола. 30-річного журналіста Київської телевізії, заарештованого КГБ в 1967 р. за те, що він став в обороні незаконно засуджених інших українських молодих інтелектуалів. У біографічній довідці, що й написав Д. Гіріксен, є відсилки на „Нью Йорк Таймс“ і на „Телеграм“ з Торонто, де докладно писалося про

СВОБОДА SVOBODA

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year \$12.00; six months \$6.25; three months \$3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year \$14.00; six months \$7.50; three months \$4.00. For UNA members monthly 65¢.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

За охорону суспільства

Головним виборчим гаслом новообраного президента Річарда Ніксона було „закон і порядок“. Щоб упевнитися, що це не була тільки фраза задля придбання виборчих голосів, а дійсна програма, ціль, представник журналу „ЮС Нюз енд Ворлд Репорт“ провів інтерв'ю з Івелем Дж. Янгером, якого редакція цього журналу називав головою покликаного Ніксоном групи, що студіює проблеми злочинності в Америці та способи її подолання. І. Дж. Янгер був агентом ФБІ, після того судено, вчителем кримінального права, тепер є прокуратором у Лос-Анджелесі. В своєму інтерв'ю Янгер ствердив передусім, що Річард Ніксон ставиться до проблеми злочинності і боротьби проти неї якнайповніше, і що напевно переворотом він низку конкретних заходів, скерованих до цієї цілі.

Нема сумніву, що з усіх актуальних в Америці питань — питання правопорядку, пошанування закону та гарантування безпеки рядовим громадянам найбільше хвилює широкий загал громадянства. Відомо, що порушення законів у ЗСА прибрало страхливих і різноманітних форм: це масові вуличні заворушення під расовими гаслами, студентські страйки й заколоту з політичними забавленнями, але найбільше — щораз частіші грабункові напади банд та злочинних одиниць. Небезпечними стали міські вулиці, тереном злочинів стали це недавно спокійні містечка, ризиковано їхати вночі автою, після заходу сонця пустіють парки, люди бояться вертатися додому з театру.

Очевидно, злочинність не народжується „сама з себе“ — вона має коріння в халуничих великоміських ділянках з їх широким безнадійністю, як і в атмосфері такого добробуту, що в ньому молоді, шукаючи „нових шляхів“, потрапляє часто на шлях нігілізму. Названий фахівець стверджує, що 75% усіх злочинів доконують в ЗСА особи 15-29 років. За одну з головних причин зросту злочинності він вважає атмосферу, що її породили три війни протягом останніх 20-ох років: друга світова, Корейська і В'єтнамська. Мовляв, за кожною війною тягнеться хвиля злочинства.

За головний прогріх у підході до проблеми публічної безпеки названий фахівець вважає надмірну охорону прав злочинця, із нехтуванням безпекою суспільства. Отож треба „вернути в сторону більшої охорони суспільства“. Тому, що власне Найвищий Суд відзначив себе в останньому десятиріччі, як оборонець прав одиниць, запідозреної у порушенні закону, автоматично виринав питання: як ставиться займе Річард Ніксон супроти Найвищого Суду? Івель Янгер не припускає, що Найвищий Суд при новому Президенті візьметься швидко за зміну своїх ліберальних попередніх ухвал, але передбачає таку зміну першочисельно відомо Найвищому Суду, яка пересуне його більшість 5:4 в сторону консервативно наставлених суддів.

Названий дорадник Річарда Ніксона в справі боротьби проти злочинності слушно передбачає прихильність Конгресу до всіх таких законопроектів нового Уряду, які будуть націлені на обмеження завадан всім органам внутрішньої безпеки. Конгрес складається із безпосередньо вибраних репрезентантів народу — і тому вони знають найкраще настрої суспільства. Конгрес ледве чи буде протиставитися законодавству, яке загострить кару за різні провини й злочини чи приверне право користуватися такими засобами, як підслух, коли ті засоби доцільні для виявлення злочинів. Правда, злочинів не можна поборювати самою тільки поліцією. Але поліція теж мусить мати кращу факхову підготовку для виконання свого важкого завдання, і тому для вишколу найбільш кваліфікованої поліційної верхівки планують заснувати поліційну академію, щось на зразок військової академії у Вест Пойнті чи морської академії в Аннаполісі. Поліція матиме куди більші успіхи, коли знатиме й відчуватиме, що має по своєму боці, а не проти себе, всі судові чинники й найширші кола суспільства. Державі не може толерувати також таке явище, коли засуджених злочинців має легальну змогу відкритися до щораз іншого суду і довгими роками відтати правосильний супроти себе присуд.

Інтерв'ю названого тижневика з авторитетним дорадником новообраного президента в справах привернення правопорядку й ладу в країні тим цинне, що подас надію на зміну „курсу“ в цій країні по лінії більшого пошанування безпеки суспільства — проти одиниць, які атакують суспільство.

В. Ткач

ЕВРОПЕЙСЬКІ РЕАКЦІЇ НА ОБРАННЯ НІКSONA

Мюнхен. — Якщо перед президентськими виборами в ЗСА можна було досить докладно устійнити, хто і з яких міркувань був в європейських політичних колах проти чи за Ніксона, то перші реакції відразу після проголошення результатів виборів були радше стриманими й невиразними. Переважало почуття задоволення, що американського президента, незалежно від його особи, взагалі обрано і що ЗСА уникнула періоду непевності, який безумовно витворився б, якби ні один з кандидатів не здобув потрібної більшості голосів електорів. Цього періоду непевності боялися в Західній Європі, яка, з уваги на агресивну постану СРСР, потребує саме тепер підтримки з боку Америки.

Тепер, по трьох тижнях від виборів, можна вже докладніше устійнити настрої західноєвропейської публічної опінії у відношенні до нового американського президента. Ця опінія вже погодилася з тим, що новий президент — це Річард Ніксон. Ті європейські політичні й журналістичні кола, що були раніше радше противниками Ніксона, як американського президента, твердять тепер з непрямою оцінкою, що американська політика мало зміниться під керівництвом нового президента. Спиралою своєї твердження на факті домовленості про співпрацю між Діжонсом і Ніксоном, ці кола оцінюють і т уацію приблизно так, як це 18 листопада зробив німецький пресовий коментатор Гельмут Ліндеман, а саме: „Вже сьогодні ясно, що очікування тих європейців, які покладалися на ґрунтовну зміну американської політики після обрання Річарда Ніксона, не спрацює“. Згідно з твердженням тих самих кіл, американська політика зміниться хіба лише в нюансах. Але й ці „нюанси“ зумовлені будуть не так поглядами чи індивідуальністю нового президента, як обставинами, що вже витворилися і далі будуть витворюватися в міжнародній ситуації. Якщо, наприклад, ЗСА будуть більше, ніж протягом останніх кількох років, ангажуватися в європейській справі, то те, що, що це відповідатиме бажанням Ніксона, а з огляду на ситуацію, яка витворилася в Європі після союзу втиску в Чехо-Словаччині.

Якщо американсько-французькі відносини відпружаться, то на це менше вплине особа нового президента, як натиск на Західну Європу з боку СРСР, а також і найновіші монетарні потрясення у Франції, що змушують президента де Голля зайняти більш примирливе становище. І якщо в американській політиці буде застосований твердий курс у відношенні до СРСР, то це станеться не з уваги на нібито „антикомуністичне наставлення“ Річарда Ніксона, а з огляду на агресивну постану самої Москви. Зрештою, додають згадані коментатори, Америка, так само, як Західна Європа, не має іншого вибору, як шукати далі можливостей відпущення і домовлення з Комуністичним Союзом.

В цих міркуваннях, що політика Америки буде унаслідок прамовитих не особистими симпатіями чи антипатіями нового президента, є багато слушного. Во іншому ж не може поступати до свідчень і свідомості своїх обов'язків і своєї відповідальності державний муж. Проте, давні і вірні прихильники Ніксона в отих, власне, „нюансах“, що мали б змінити доцільно американську політику, додають велике значення. Не тільки нюанси, але й стиль, тон і цілеспрямованість будуть змінені і зумовлять успішність політики нового президента.

Цікаво звернути також увагу на настрої представників поневоленого Московського народу, в тому числі й деяких українських кіл, які перебувають у різних країнах Європи. Серед цих кіл панують переконання, що президент Річард Ніксон звертає увагу на проблеми поневоленого народу. Треба, однак, виявити в цьому відношенні необхідну обережність, щоб згодом не прийшло гірке розчарування. Якщо справді можна припускати, що Ніксон обізнаний з цими проблемами і що він є рішучим прихильником свободи і права на самовизначення для всіх народів світу, то це не значить, що він спроможний цілковито змінити ситуацію. Як президент ЗСА, він насамперед дбає про інтереси своєї країни і втримання миру. Однак, якщо і в цій ділянці можна буде зауважити деякі зміни, хоча б в отих, може на початку нової каденції невольних, „нюансах“, то це вже матиме своє значення.

Тяжко гадувати майбутнє і ставити прогнози на підставі невідомих даних. Що залишатиметься на сьогодні — це тільки „відчуття“, яке це, зрештою, роблять європейські політичні кола, а навіть і провідні кола в Москві та столицях інших комуністичних держав.

ЛЕТІТЬ ЖУРАВІ...

Над лугом летить журавлі. Летить журавлі над лугом. Жалі! — не жалі! Не вернеться більше ніколи Весна. Солоніша весна. І жайворонче літо. І хочти не одна. Не одна. А хочеться щось пожити. Чи сонця, що рс під віком. Чи лист ясенювий в чеберці. Чи те, що притихло давно. В твоему хорошому серці. Стоїш на узгір'ї. Стоїш. Мов дума. Тарасова дума. І линуть з курних роздоріжжів Невиразні гуки і шуми. Взялася за спідницю дочка. Голівка торнулася коліна. І пахне з малого яра Лубинком і сіном. Над лугом летять журавлі. Летять журавлі і журавлі. На одному зелен-стебелі Два жінки хитаються плаваю.

ВАСИЛЬ БОНДАР

ОГЛЯД ОДНОГО ЧИСЛА „ПРАВДИ“

Московська „Правда“ — тримують совєтську Росію, особливо партію в Південній Америці. Московська імперська газета відверто пише про завадан компартії в Південній Америці: „Комуністи тепер усі сили скерують на те, щоб визначити конкретні шляхи, підготувати маси до справжньої, рішучої боротьби, яка у висліді, як зазначено в документах, може набрати збройного характеру“. Це — остерога Кубі, щоб не заганалясь вперед. Але Москва ніяк не проти комуністичних постан у Південній Америці, вона лише вимагає старанної підготовки до збройного виступу проти законних урядів Бразилії, Аргентини, Уругваю та інших країн тієї частини світу.

Що найбільше непокоїть „Правду“, так це дві речі: існування НАТО й існування могутньої й вільної Америки — ЗСА. Проти них у цьому числі газети повно випадів та наклепів.

І в кінці „Правди“ з 20 листопада, у замітці „Недружній акт“ атакує Югославію за те, що там заборонили поширювати совєтські агітаційні видання, в тому числі журнал з Москви „Земля Советов“, що виходить сербською — хорватською мовою. В іншій статті „Правда“ визнає, що окупація Чехо-Словаччини комуністичною партією Мехіко і Домініканської республіки були не скваліни, але тепер „розуміють свою помилку“.

Але лєтами на Місяць чи біля Місяця жити не будеш. Мусить і „Правда“ спустатися на земні простори, до реального життя в СРСР. Тут бачимо справжню картину „сонячного затемнення“: „Де купити миску?“ — запитують читачі з Краснодарту. „Де купити дитячі цуканята?“ — запитують з Одеси. „А читачі чекають!“ — повідомляють із Туркменської ССР, зазначаючи, що в Ашхабаді бракує підручників і тому „десяти тисяч учнів сіли за шкільні лавки без підручників“.

Який „комуністичний“ вид? — „Правда“ інформують, що „вже кілька років твори туркменських авторів і навіть шкільні підручники друкуються поза межами республіки“. Що ж замовчує „Правда“? — ту правду, що їх друкують у Росії, російською мовою, себто — зросійшують туркменських дітей. Російцять і маленький сибірський народ чуваші: „Яковлев тісно пов'язував долю чувашського народу з долею російського народу“. Вихваляючи когось Яковлева, московська „Правда“ патетично заявляє, що його принципом було „приблизити чувашей к русской культуре“.

В ділянці внутрішньої економіки „Правда“ ставить вимогу: розпочати збирати податки за авта не тільки з мешканців міст, з яких давно вже їх стягають, а й з мешканців села, які є власниками авт. Коротко — мовляв, про це один податок з населення. Попинавшись такими „досягненнями“ комунізму в СРСР, „Правда“ половину числа присвячує закордонним комуністичним партіям, які, мовляв, одностайно підтримують совєтську Росію, особливо партію в Південній Америці. Московська імперська газета відверто пише про завадан компартії в Південній Америці: „Комуністи тепер усі сили скерують на те, щоб визначити конкретні шляхи, підготувати маси до справжньої, рішучої боротьби, яка у висліді, як зазначено в документах, може набрати збройного характеру“. Це — остерога Кубі, щоб не заганалясь вперед. Але Москва ніяк не проти комуністичних постан у Південній Америці, вона лише вимагає старанної підготовки до збройного виступу проти законних урядів Бразилії, Аргентини, Уругваю та інших країн тієї частини світу.

ЩЕ ОДНО „СОЮЗНО-РЕСПУБЛІКАНСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО“

На наказ із Москви в Києві зліквідовано „Союз спортивних товариств і організацій Української ССР“ і створено, як сповістила „Радянська Україна“ з 22 листопада, „Союзно-республіканський Комітет по фізичній культурі і спорту“. Головою цього союзно-республіканського Комітету призначили В. Кулика.

З НОВИХ ВИДАНЬ

ТАКОЇ ЛЕКТУРИ ПОТРЕБУЄМО ВСІ

Михайло Данилюк. Повстанський Записник. В-во „Свобода“, стор. 288, 1968 р. Читаю і перечитую, і думаю й переживаю, і як крем'янина — вчився в Крем'янці в Духовній Семінарії, училовав у ній 12 років — не можу не відгукнутися на цього „Записника“, і не буде це рецензія, а лише враження, рефлексії.

Автор „Записника“ Михайло Данилюк — Блакитний. Коротка його біографія на обкладинці, а в „Записнику“ немало автобіографічного матеріалу, що кидає яскраве світло на автора, як на письменника — поета, палкого патріота, повстанця-бойовика.

Мова „Записника“ досконала, жива, соковита і динамічна, як динамічна й особа самого автора і як динамічна подія, в якій він жив. Це не тільки віхи, часто-густо лише одне слово, один вигук, — а все інше має доповнювати вже читача уява, — так і пригадує етуди, акварелі і мініатюри М. Коцюбинського.

За жанром „Записник“ щоденник у властивому розумінні цього слова, але багато чого в ньому занотовано і представлено по багатьох роках після описаних подій, вже поза межами України. Тому не виключено, що деякі події, епізоди навітні так, що не зовсім відповідають фактичному їх перебігові, можуть бути навіть деякі недокладності. Однак, для мене це не так важливо й суттєве.

Мою увагу в „Записнику“ привертають такі же живі в спогадах події. Мене захоплюють високі порівняння, глибокий патріотизм і безмежна любов до України юнаків, справжніх героїв-учасників подій, представлених в „Записнику“. І в цих рядках головним чином мова про них, „незабутніх Повстанців“, що ім автор присвячує свого „Записника“.

По перед мови розділ „Батьківщина моя“. Це глибоко хвилюючі рефлексії про „безглуздя 20-го століття“, про добу, що принесла жах усюмо світові. „Напередодні“ — це пісня — гімн, апотеозування Волині. Бо глибоку драму переживала вона в царських часах темноти та відсталості, за всевладного польського „не позвала“, в часах ренесансу, відродження Волині, врешті, в часах „визволення“ Сходу і Заходу. Це та Волинь, що „дрімала 200 років“, а проснулася завдяки невтомній і відданій праці тих, кому такою дорогою була Україна. І все це сталося ще поки „старші поетарі“, коли відомою десь батьки, змужніли сини, а Леся Українки „жити хоч“ стало законом дня. Її відродили „міцні руки“ трьох поколінь: відроджених — „тутешніх“, розбудованих вітром революції вісімнадцятого року, і вже воїнів, сільського, міського, робітничого, студентського й інтелігентського молодіжника. „І ми — кінчає автор своє експресійне, вогненне слово в цьому розділі — даємо руки. Юнацькі й пружні. Віддані. До кінця“.

У дальших розділах „Записника“ — це вже те найістотніше, до чого автор підготував читача. Це, я б сказав, епопея героїстичних чинів отого вже третього покоління, цього молодіжника-юнацтва, тих величезних подій, що відбувалися на Крем'янці і частинно в Дубенщині.

Як у калейдоскопі, змінюються пейзажі, місця, де відбувалися події — села, містечка і Крем'янець, — і сотні учасників тих подій. Підготовка розпочалась влітку Блакитним: організація боїв, розум, розбудова зброї, стеження за рухом німецьких колон, турботи за харчування, наряди. Зустрічі провідників — командантів, надзвичайна спритність зв'язкових у терені, активність інформаторів — діахат і, нарешті, вже сама акція: напади на окупанта, бої, розбиття в'язниць, рейди. Цей увесь рух, що надзвичайно акційно живо і картинно зобразив мистець — автор, я б не перебільшуючи сказав, — промотор тих подій. Видно, навіть у найбільш скрутних ситуаціях брався він за олівць, щоб хоч кількома словами занотувати чи якусь розмову, чи якийсь фрагмент когось епізоду.

Молодь! А між нею — немало так добре знавних, близьких і дорогих мені, які незадовго перед тим були моїми учнями, а тепер уже повстанці — бойовики, організатори, на керівних посадах...

Для розпочинається першою офіційною зустріччю представників двох підпільних сіток. Шкода, що докладно в „Записнику“ не згадано, що то за „сітки“, і хоч у кількох словах не подано, так би мовити, їх генези, бо далі автор часто опирається на „сітки“ перетворившись в окремі табори. Шоймо почалося, а вже дядько Степан з доктором промовив: „А що ж ви думаете? Зібрався за Україну воювати, а сюди приходите й сперечаетесь — хто краший?“ Вже яскраво зарисувалися, що є „одні й другі“, а це нічого доброго не віщувало. І, на жаль, пізніше сталося, що одностайний повстанський табір розпався, обитий був „тими“ між „одними й другими“, і вже в обличчі ворога створилися два табори, оці ворожі одне одному „середовища“, що й у наш час так від'ємно відбивається на житті всієї української громади у вільному світі.

Перша дата у „Записнику“ — 17 червня 1942 року. І вже на повстанський арсенал десетки й сотні отих одчайдушів, спрагнених чину — воювати за Україну. Ясна (Продовження на стор. 44й)

СВОБОДА ЦІНИ НЕ МАЄ

Ярослав Гайвас

(8)

Під крамницею стояли обидва зв'язкові. Ім я крикнув тільки „аже“ і заверну під студентський будинок. Це було недалеко, але в міжчасі, видно доставши доручення, поляки рушили в напрямі Академічної вулиці. „Невже ж акція не вдається?“ — подумав я і холодний піт потік мені спиною. Та в цей момент у гуці студентів загриміла петарда. Все затихло, неначе заворожене. І нагло залунало „бий!“

Почалася типова для такої акції метушня. Здезорізовані поляки стояли хвилюючи, доки повітря не наповнили зойки і стогони побитих. Почався бєдлам. Нагло зникла воєничість і була панських синків, і вони розбігалися, хто куди. Тяжко було втриматися на ногах. Шум бійки зростав, здавалося, що було тут не тридцять наших хлопців, а сотні. Хтось кинув каменем у шибі, і з дзенькотом поспалося скло. За ним почали дзвеніти інші шибі. В цей момент вибухла друга петарда і це вже доконало:

поляки тікали, хто куди міг, і треба було уважати, щоб втриматися на ногах й не бути стратованим. Наші бойки скінчили своє діло...

Ще тої самої ночі виявилось, що польська група з Політехніки йшла на Маслосоюз, куди йшли також групи з інших студентських домів. Маса з Лозинського мала викінчити недалекий Центросоюз. Коли польська група з Політехніки дійшла до косятолу Єлисавети, хтось з неї побачив український напис на крамниці і кинув у її вікно камінь. За ним інші почали кидати каміння. Наші хлопці вирішили, що це вже поляки приступили до протидуру, і несподівано для обидвох сторін почався бій. Поляки, заскочені зсередини, хто почав розбігатися, а хто битися з невідним ворогом. Скільки їх побили власні друзі, так і залишилося невідомим. Однак, їхня група тут же і розлетілася. Зате інші, з інших студентських домів такі до Маслосоюзу дійшли, але, зустрівшись з несподіваною протидією, тотального удару Маслосоюзові таки не завдали.

Обговорюючи обидві акції, ми усвідомили, що почали щось, що прибиратиме широкий засяг. І нам стало ясно: хоч ми всі члени й вихованці ОУН, активні учасники її дій, удач та невдач і вже чимало досвіду придбали за довгі роки нещадних зударів з ворогом, такої акції самі не поправаємо. Для цього треба притягнути всіх. Рішили починати з молоді. Надавання співпраці з П'ястом, який уже від років був нелегальний, взяли на себе Р. Шухевич і С.

Костецький. З „Соколом“ ми вже наладнали зв'язок. З Лугами рішили почекаати, щоб пригланутися, як реагуватимуть. Тоді прийшли на чергу політичні партії. Як першу взяли ми Фронт Національної Єдності Дмитра Палієва. На зустріч туди пішли ми вдвох з Р. Шухевичем.

Там спрмовано нас до одної з кімнат, де залишено на якийсь час самих, і ми мали змогу розглянутися. Це й було цілком панів з ФНЄ. В кутику кімнати на малому столику лежав стос паперів, листів, телеграм. Ми, очевидна річ, підступили, щоб розглянути їх. На самому верхку був лист від Митрополита Шептицького з побажанням для Д. Палієва з нагоди його уродин чи якоїсь річниці, а під сподом цілий ряд листів з таким самим змістом.

— Пробує заігравати нас! — завважив Шухевич, і ми засміялися.

Палієв прийшов у товаристві другого громадянина. Представив його, як Демчука чи Демковича, колишнього воєнка наших армій. Був він кріпко збудований, в середньому віці, як на тодішні наші оцінки. Палієв вже знав, про що буде мова, знав про обидві акції і зразу вказав нам на свого приятеля, як на зв'язкового від них до нашого керівництва.

Я багато чого чув перед тим про Д. Палієва, про його сприт і хитрість і сподівався крутих висловів та маневрів. Однак, він відразу перейшов до суті речі, заявив, що вони в започатковану нами акцію включаються, знають, що акція веде, і мають до тих людей

повне довір'я. Для мене стало яким, що хтось з нашої п'ятки вже перед тим з Д. Палієвим про це докладніше говорив, а теперішня розмова з тільки формальним закінченням. Опісля я довідався, що Р. Шухевич це все підготував.

Я порушив можливість розбудови керівництва й включення в нього нових людей, на що Д. Палієв завважив, що, на його думку, існуючий склад задовільний і компетентний, а коли б зайшла потреба поширювати його, тоді буде час про це поговорити. Призначений від їхньої групи зв'язковий перервав розмову на організаційні й тактичні питання. У висліді ми не лише довідалися, скільки людей від них можна сподіватися, а й скільки вони взагалі можуть привести й скільки це забере часу. Нарешті домовилися ми, що в їхніх приміщеннях буде один із зв'язкових пунктів для керівництва акції, а в крайній потребі вони можуть примістити у себе й людей, які готовитимуться до якогось завдання.

З іншими групами й партіями рішили ми відбити розмови пізніше, перевірили наперед ґрунт, до кого звертатися, бо всіх не хотіли втягати в довір'я. Нам усім на диво польська преса зовсім не згадала про обидві акції. А тільки „Век Нови“, що був відомий зі своїх тісних зв'язків з командою поліції, помітив редакційну з остерогою, що випадки останніх днів, якщо вони далі так розвиватимуться, можуть принести з собою різні несподіванки, і польська суспільність мусить бути приготована на них.

Відзначення 50-річчя Листопадового Зриву у Вашингтоні

ОБВУА відділ у співпраці з місцевим Пластовим Станцією та Об'єднанням Українців у Вашингтоні влаштували урочисте Свято П'ятидесятити Листопадового Чину та створення Української Галицької Армії. Свято відбулося 16 листопада в залі Церкви Пилигримів при вулиці „Пі“ ч. 2201.

Започаткував свято американським гімном, відграваним на піаніно Л. Дячком. Привітав присутніх і відкрив Свято голова місцевого відділу ОБВУА В. Сіманець, заступивши хором у той час сотника Петра Петрика найстаршого старшину УГА на терені Вашингтону і команданта бригади УГА в роках 1918-1920. Він назвав за іменами сімох колишніх старшин і підстаршин УГА, які живуть у Вашингтоні та були привітаними на тій академії.

Святочну промову вголосив ред. Іван Кедрич-Рудницький, кол. старшина армії УНР, провівши присутніх по сторінках історії тих вікомних днів та вказавши на животворчі наслідки, які діють ще тепер і певно довго ще діятимуть на наступні покоління.

Спогад с. п. УСС-а Миколи Пачовського, члена місцевого від. ОБВУА про те,

як він брав участь у вивільненні українського прапору на ратуші м. Львова в день 1-го листопада 1918 р., прочитав п. Микола Ставничий.

Пані Марія Ясинська-Мурована, сопрано, своїм чудовим співом чарувала слухачів, які за те нагородили її оплесками та примусили до наддатку. Акомпанімент вів маестро Дж. Шміт.

Пластуні розвідники Ірена Макеніук декламували „Зломи борцям хвалу високу“ У. Кравченка, а П. Ставничий „Листопад“ В. Ворскли. Молоді декламатори добре охопили зміст і з чуттям передали його.

Декламація пані У. Сось „Стрілецька шапка“ глибоко зворушила слухачів і ствердила досконале володіння артистичним словом. За створення високо-мистецької праграми Свята та за її переведення треба дякувати п. Степанові Максимові. Пан інж. Т. Дячок багато труду і хисту уклад в оформлення сцени і залу тогочасними військовими відзнаками. Пластова стійка біла прапорів і відзнак гармонійно доповнювала декорації. „Ще не вмерла Україна“, відспіване присутніми, закінчило свято.

В. Сіманець

ВОЛІ ШАРІЙ-ХОМИЩАК В ОСТАННЮ ДОРОГУ

Українська спільнота в діаспорі понесла чергову болючу втрату в особі св. п. Волі з Шарій Хомищак, що молоді прикладної дружини і матері, ревної громадської робітниці і талановитой артистки живоного слова.

Вона народилася в Україні 26-го липня 1928 року, а померла в Каліфорнії по довгий і важкий хвороби на 42-гому році життя 22-го жовтня 1968, залишивши в жалобі свого чоловіка інж. Олександра, двох дітей — Конрада і Марту, сестру Людмилу Волянську та вітчима — адв. д-ра Миколу Вроблевського і дальшу родину.

Найближча родина, її приятелі та гурт нашого громадянства віддали їй останню прислугу в молитвах за спокій її душі на панакхиді, на поминальній Богослужбі та на похоронних відправах, відпровадивши її тілліні останки до могили на українському католицькому цвинтарі в Сиракузах 26-го жовтня 1968, де вона спочиває коло своєї матері, яку вона тут похоронила перед виїздом із цього міста.

Покійну працював у церкві о. шамб. Василь Середович, над могилою голова місцевого Відділу ООЧСУ п. Василь Жмур, а на тринзі, влаштуванні п. Теодором і Марією Яремачами в Українському Народному Домі, д-р Михайло Логач.

Покійна вийшла з родинного дому в далекий чужий світ навів сиротою, бо її батька змолоди жорна московсько-більшовицького терору, як вона була ще малою дитиною. З родинного дому батьків — Івана і Марти Шарій, учителів середніх шкіл в столиці України, покійна вивнесла на чужину глибоку любов до своєї Батьківщини, яка була до-

роговказом її життя і праці для своєї спільноти.

Вищу освіту здобувала покійна на еміграції, студіюючи медицину в Німеччині, і вийшла до Америки майже безпосередньо перед закінченням студій. Ще в Німеччині брала участь в організованому житті українських скитальців, була активною в ЮСУМ-і і була членом його Головної Управи. Працювала тоді деякий час в редакції В-ва Богдана Кравцевої та в радіопередачі Миколи Лівницького. Працювала теж у складі театру „Ренесанс“. Була ученицею відомої артистки Малишко-Федоренко з театру Садовського і мала всі дані стати визначною артисткою сцени, бо крім прекрасної зовнішності мала талант, що його проявила передусім у комічних ролях. Приїхавши до Америки у 1951 році, закінчила студії хемії і працювала у фармацевтичній фірмі „Брістоль“. В Сиракузах завдала і горя і радощів, бо поховала тут свою улюблену матір і тут почала своє родинне життя, одружившись з інж. Олександром Хомищаким та привівши на світ двох дітей.

Сиракузька українська громада пам'ятає покійну, як вродливу, життєрадісну і жертвенну громадську робітницю, зокрема її милувану українську мову, бо вона часто говорила з однією із місцевих радіостанцій, чарувала слухачів зі сцени в театральних виставах та громадських імпрезах.

Українська сиракузька громада, а зокрема Громадський Комітет Українських Радіопередач згадує покійну з вдячністю за її жертвенну співпрацю і шле її благословення душі останнє: „Прощай“!

Д-р Михайло Логач

Представники організації Нью Йорку закликають до складання Національного Датку

Нью Йорк. — Минулої сесії 27-го листопада 1968 р. в Народному Домі відбулася нарада представників місцевих організацій, метою якої було вислухати звіту своєї централі — Об'єднаного Комітету з діяльності за останні місяці, намітити дальшу працю та окремо обговорити успішне закінчення зборки національного датку на терені Великого Нью Йорку за 1968 рік. Збори відкрив і ними проводив голова Комітету адв. Роман Гутлевич, який склав звіт з виконання праці в минулому чвертьріччі, після чого з'ясував плани дальшої праці, а зокрема підготовку свята 22 Січня, яке відмічуватиме 50-річчя відновлення соборності української держави та об'єднання українських земель. В дальшому обговорили підготовку 100-річчю ювілею Матірної Просвіти у Львові. Місцевому Комітету та директору канцелярії УККА мгр. Іван Вазарко доповнив звітування голови зокрема подякою за довіру УККА для відзначення ювілею „Просвіти“, а касир УККА, Ярослав Падок, поінформував про загальний стан цього річного зборки національного датку, а зокрема про стан зборки на терені Нью Йорку й вимоги для її успішного переведення. Він запропонував, щоб місцеві організації перевели своїм заходом зборку національного датку поміж членами своїх управ і членства та, для доброго прикладу, склали відповідну пожертву від своєї організації, пригадуючи, що нарада центральних організацій вирішила, що в засади центральні установи повинні скласти по сто, а місцеві бодай по 25 дол. річн. Інформуючи про звернення деяких центральних організацій і Союзів до свого членства скласти даток, він закликав інші установи

пійти їх слідом. Голова Об'єднаного Комітету адв. Р. Гутлевич підкреслює, що переведення поміж членами зборки національного датку мусить стати інтегральною частиною праці і завдань всіх установ. В дискусії, яка розвинулася після цих доповідей, стверджено konieczність побудови постійного збиркового апарату, як основної систематичної і успішної зборки, та допомогти в збірці і в працях УККА наших не лише світських, але й церковних громад, подібно, як світські громади допомагають у церковних справах і акціях. В дискусії взяли участь д-р О. Соколинський, який пригадав, що з початком грудня в Народнім Домі буде відкрита виставка з нагоди 100-річчя „Просвіти“; М. Шпонтак, який запропонував переводити зборку національного датку також перед церквами; інж. С. Гусаківський, який репрезентував на нараді Відділ УККА в Брукліні; д-р Сидор Чарторийський, п. С. Манасійчук і ін. Під кінець приїхав на залу наради голова ньюйоркської Студентської Громади Ю. Савицький та член її виділу студентки Х. Камінська, які запросили привітних і членів їх організації на зустріч студентів з громадством, яка відбувається в неділю 8-го грудня 1968 в Народнім Домі о год. 2 пополудні. Закриваючи на разі, голова поінформував представників організацій, що в домі „Самомомочі“ вони одержуть потрібну кількість збиркових блочків, які треба вповні використати й то не пізніше, як до кінця цього року. Він висловив певність, що місцева громада досягне свою скромну мету: десять тисяч доларів національного датку в 1968 році, яка забезпечить Нью Йоркові повне першество серед усіх громад ЗСА.

Польська закордонна преса про чистки і переслідування в Україні

Чикаго. — Польська газета „Америка-Ехо“ ч. 47, а перед нею ще часопис „Варшавський“ з лондону опублікували замітку під наг. „Політичний труп“, в якій, спираючись на статистичні дані лондонського коломніста Бернарда Левіна, звернувши увагу на довгий список комуністичних самознищень в СС-ОР. Так, у 1936 р. з усіх 11 міністрів уряду СРСР були розстріляні 9 осіб, із 7 членів Політбюро ЦК КПСР зліквідовано 5, зліквідовано

майже всіх секретарів та зв. республіканських партійних організацій і т. д. Переходячи до Брежнєва, польські закордонні газети зазначають, що „він розпочав свою кар'єру в Україні на драбині, складеній із трупи своїх товаришів: за виключенням одного члена Політбюро в УССР, всі інші були знищені, як і місцеві секретарі комуністичної партії. Те ж саме чинив Косігин у Ленінграді й області, звідси він вийшов на керівний пост у Москві.

ГРОМАДА В СТ. КЕТРИНС ПЕРША

(Закінчення зі стор. 1-ої)

лю „Дунай“ під проводом Ореста Самця. Під час концерту, крім ред. А. Драгана, коротко промовляли вч. о. декан д-р М. Комар, заступник головного передсідника УНС і директор Канадської Канцелярії УНС Богдан Зорич, головний радник і обласний організатор Василь Дідок, заступник голови Комітету Відділу Ніягаської Округи, яка разом з Канадською Канцелярією УНС була співорганізатором цієї імпрези. Срим Омелченко та один із найстарших діячів УНС-у Мик. Боровський. Перед закінченням концерту двох маленьких членів УНС-у вручили п. Кайтці Зорич-Кондратський та п. Орестові Самцеві китиці червоного рожи. Концерт закінчив співом українського національного гімну „Ще не вмерла!“ Управа Чорноморського Дому великодушно відмови-

лась від будь-якої заплати за винайм залу на концерт, виявляючи в той спосіб свою владність УНС-у, який гіпотетично позичкою допоміг збудувати цей осередок громадсько-культурного життя в Ст. Кетринс.

Український Літературно-Мистецький Клуб

● 3 Літературно-Мистецького Клубу в Нью-Йорку повідомляють, що в п'ятницю 6 листопада відбудеться такий Концерт Молодих. Піаністка Марта Чапельська відіграє Сонату Л. Ревуцького, а Христина Осадца-Анкіш, меццо-сопрано, відспіває пісні Малера, Шуберта, Кос-Анатольського, Стеценка-Степанова, при аккомпаніменті Марти Чапельської. Слово про Л. Ревуцького вголосить Роман Савицький мол. Початок о год. 8 веч.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТИТУТ ВІДІЛІ В КЛІВЛЕНДІ, Огайо

— влаштує —

в неділю, 8-го грудня 1968 року

о год. 7:00 веч.

PARMA SENIOR HIGH SCHOOL

LITTLE THEATER

6285 West 34th Street — Parma, Ohio

КОНЦЕРТ

СКРИПАКА-КОМПОЗИТОРА РОМАНА ПРИДАТКЕВИЧА

В програмі твори українських та чужих композиторів.

При фортепіано:

ГАННА ПРИДАТКЕВИЧ-КУХАРЧУК

Літературно-Мистецький Клуб у Філадельфії, Па. СУБОТА, 7-го ГРУДНЯ 1968 Р. ЗАЛ „ТРИЗУБА“ 4932 Н. Брод Ст.

БРАЗИЛІЯ Й УКРАЇНСЬКИЙ ВІННІПЕГ

У ПРОЗІРКАХ

Висвітлюватиме п. Ірина Петрів. Повіслюватимуть: пп. Наталія Ліса і Ірина Петрів.

Початок о год. 7-й веч.

Вступ за добровільними датками. Гостям ради.

УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО УНІВЕРСИТЕТУ при ОРГАНІЗАЦІЯХ ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ в НЬОАРКУ і ОКОЛИЦІ

запрошує Громадянство, зокрема суміську, пластову та одумівську Молодь,

на ДОПОВІДЬ

„Михайло Драй-Хмара, його життя і творчість“

що її прочитав донька цього визначного, замордованого більшовиками поета

д-р Оксана Драй-Хмара-Ашер

Доповідь ілюструють читанням поезій М. Драй-Хмари сумішки О. Ференц, Л. Генсдор і А. Дидик.

ДОПОВІДЬ ВІДБУДЕТЬСЯ

7-го грудня 1968 року в залі Церкви СВ. ТРОЦІ, 836 Lyons Ave.

Початок год. 7:30 вечора

НА —

- УРОДИНИ
- ІМ'ЯНИНИ
- СВ. МИКОЛАЯ
- РІЗДВО
- НОВИЙ РІК

передплатити для своїх ДІТЕЙ, ВУКІВ, ХРЕСНИХ ДІТЕЙ

дитячий журнал „ВЕСЕЛНА“

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА 4.00 ДОЛЯРИ

Передплатники, які до 31-го грудня ч. р. заплатять наперед за два роки, одержать безплатно один річний — поодинокі числа — з потерпітих роки.

„СВОБОДА“

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303. USA

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ АМЕРИКИ „САМОМОЧІ“ у НЬОАРКУ, Н. Дж.

запрошує Шановне Громадянство Ньюарку, Ірвінгтону і околиці на висвітлення фільму з Світового Конгресу Вільних Українців, продюсований Кіностудією Я. Кулинич

п. 3. „ВСТАНЕ УКРАЇНА“

в ЗАЛІ НАРОДНОГО ДОМУ

при 140 Prospect Ave., Irvington, N.J.

в неділю, дня 8-го грудня 1968 р.

Перший сеанс о год. 4-й по полудні Другий сеанс о год. 7-й веч.

Вступ \$1.50 для дорослих; \$0.75 для молоді.

Академічна „Обнова“ ім. Митрополита А. Шептицького в Нью Йорку

— влаштує —

АКАДЕМІЧНІ ВЕЧОРИ

НА ВАЖЛИВІ, АКТУАЛЬНІ, РЕЛІГІЙНІ ТЕМИ, що будуть відбудуватися

в НЬО ПОРКУ, 7-ма вул., ч. 33

„ДОМІВКА ВЕТЕРАНІВ“

Темі і дні доповідей:

6-го грудня (п'ятниця), год. 7-ма веч.: о. В. Ковалик, ЧСВВ: Модерна наука та існування Бога; о. О. Гавкалюк, ЧСВВ: Принципи людського життя і його природа.

7-го грудня (субота), год. 7-ма веч.: о. О. Гавкалюк, ЧСВВ: Основа людської гідності; о. М. Дирда, ЧСВВ: Організоване релігійне життя й ІІ Ват. Собор.

8-го грудня (неділя), год. 5-та по пол.: Впр. о. Ю. Катрій, ЧСВВ: Церковна традиція в перших століттях християнської України; о. С. Фединак, ЧСВВ: Нові течії в християнській моралі.

13-го грудня (п'ятниця), год. 7-ма веч.: Впр. о. Ю. Катрій, ЧСВВ: Стиль українських церков; о. В. Ковалик, ЧСВВ: Аналіз і критика атеїстичних аргументів проти існування Бога.

14-го грудня (субота), год. 7-ма веч.: о. В. Ковалик, ЧСВВ: Походження людини в світлі сучасних наук; о. С. Фединак, ЧСВВ: Вершина людської гідності і ІІ Ват. Собор.

15-го грудня (неділя), Закінчення. Год. 4-та по пол. Сл. Божа за беатифікацію Слуги Божого А. Шептицького. Год. 5-та в аудиторії Школи св. Юрія — КОНЦЕРТ в честь Митроп. А. Шептицького. Доповідь: Проф. д-р П. Ісаїв: Роль Митроп. А. Шептицького у відбудові Української Держави.

Управа „Обнови“ щиро запрошує наше Громадянство взяти численну та активну участь у зазначених „Академічних вечорах“.

УПРАВА АКАД. „ОБНОВИ“

КРУЖОК МАТЕРЕЙ ПРИ ШКОЛІ СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ в НЬОАРКУ, Н. Дж.

„ЗАБАВКИ ВІД СВ. О. МИКОЛАЯ“

(Написала ЛЕСЯ ХРАПЛИВА)

Субота, 7-го грудня 1968 року

5:30 по пол.

в УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ при Ivy & Sanford

7-го ГРУДНЯ ВІД ГОД. 2-ої ПО ПОЛ. КАНЦЕЛЯРІЯ СВ. МИКОЛАЯ БУДЕ ВІДКРИТА

З НАГОДИ 50-ти РІЧЧЯ АКТУ ПРОГОЛОШЕННЯ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ — 22-го СІЧНЯ 1919 РОКУ — СЛАДАННЯ НА ПОЛІТИЧНУ АКЦІЮ ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ УНР СКРОМНИЙ ДАР 50.00 ДОЛЯРІВ.

ЩОБ ЗАПОЧАТКУВАТИ „ЛАНЦЮГОВУ АКЦІЮ“ В ДОПОМОГУ УНР, ЗАПРОШУЄМО ЗРОБИТИ ТЕ САМЕ ВШ. ПАНІВ, РЕД. ГЕТЬСЛАВА ГАВВАСА І ІНЖ. ВОЛОДИМИРА ГЕОРГІЙСЬКОГО (З ІРВІНГ-ТОНУ) ТА Д-РА ВОЛОДИМИРА СОКОЛОВСЬКОГО (З ЧИКАГО).

ЯРОСЛАВ ТА ОСТАП ОЛЕСНИЧУКИ

Адреса Фінансового Комітету УНР у Нью Йорку: UKRAINIAN FINANCIAL COMMITTEE P.O. BOX 95, COOPER STATION NEW YORK, N.Y. 10003

КОМІТЕТ ОБ'ЄДНАНИХ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ВЕЛИКОГО НЬО ПОРКУ — МЕТОПОЛІТАНІЙНІЙ ВІДІЛІ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ

140-142 Друга Елмо, Нью Йорк, Н. Дж. 10003

ЗАПРОШЕННЯ

Масно шану запрошати все Українське Громадянство на

ВИСТАВКУ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ І ПРЕСИ

владшаною

Комісією 100-річчя „Просвіти“ в Нью Йорку

для відзначення тієї історичної дати Ця Виставка відбудеться

в днях від 3-11 грудня 1968 року

у великій залі

Українського Народного Дому

в Нью Йорку і буде відкрита щодня від 6-ої до 9-ої години вечора, сполучена з короткими доповідями.

• Відкриття Виставки відбудеться у вівторок, 3 грудня в год. 7:30 веч.

• В суботу, дня 7-го грудня 1968 року Виставка буде відкрита від 10-ої год. рано до 8-ої год. вечора, щоб би дати змогу відвідати її українській молоді і ширш українським громадянам. В цей же день перед обідом мгр. Леся Хрещівська виступить з доповіддю про „Просвіту“.

• В неділю, дня 8-го грудня 1968 року Виставка буде відкрита від год. 11-ої рано до год. 8-ої вечора. В той день саме припаде 100-річчя Ювілея „Просвіти“ і з цієї нагоди ввечері виступить деяка членів Головного Виділу Матірної Товариства „Просвіта“ у Львові.

• У Виставці беруть участь біля 35-ох Видавництв, Книгарень та Товариств.

• Окреме місце є призначене для видавцв Львівської „Просвіти“ та американської „Просвіти“, як також для преси і журналів, присвячених перебуванню їх Емігранції Кир Йосифа Кардинала Сліпого в Америці, скомпільовані ТУВА та УБДЦ.

• Стині великої залі Українського Народного Дому в Нью Йорку будуть удекоровані образами з галерії картин пана Ол. Соколинського.

ПРИХОДІТЬ ВСІ! Вступ за добровільними датками.

КОМІТЕТ

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТІ

8-го грудня 1968 року

бл. п.

о. МИКОЛИ ПРИТУЛЯКА

світника єпископської консисторії, капелана при Австрійській Армії, катехита українських гімназій в краю та члена багатьох організацій.

Відправляється

ПОМИНАЛЬНІ СЛУЖБИ БОЖІ

в неділю, 8-го грудня 1968 р.

о год. 8-й ранку в катедрі СВ. МИХАІЛА при 96, 1-ша вулиця, ПАССЕЙК, Н. Дж.;

о год. 12-й дня в церкві СВ. МИКОЛАЯ при Президент вул. в ПАССЕЙКУ, Н. Дж.

Пресмо про молитви за Душу Покійного.

Родина СМОРОДСЬКИХ І БОГДАН БАРАБАШ

ЦІННИЙ ДАРУНОК

передплата „СВОБОДИ“ для Ваших

Рідних, Приятелів

та Знайомих

Річна передплата тільки \$12.00

Канада, Джерзі Сіті і закордоння \$14.00

Праця

HELP WANTED MALE

HANDYMAN
До літнього сезону в горах Кетчедн, 2 год. від Нью-Йорку. Слов'янська мова, мусить вміти малювати і їздити авто. \$300.00 місячно, даром апартамент. Сміятися або подружжю. Сезон поч. 15 травня — 15 вересня. За домов. тел. (516) WA 1-1577 або (516) WE 8-5344

FENCE INSTALLERS
Dependable men with Chain Link experience for shop & field work. Steady work. Benefits. Excellent opportunity for right men. Property Guard Fence Inc. 590 Lyons Avenue Irvington, New Jersey (201) 373-1800

MOLD MAKERS
and Experienced Apprentice
Experienced men wanted for modern, well established, well equipped firm offering very liberal company paid benefits with competitive wages. Minimum 58-hour week.

L & Z TOOL AND ENGINEERING INC.
U.S. Hwy. 22, Westwood (Adjacent to Blue Shopping Center)
Watchung, N.J.
322-2221 and 322-2220

PARTS MANAGER
Complete charge. Brand new facilities, excellent opportunity for qualified man. A great place to raise a family in vacationland atmosphere.
Ed Smith
Chevrolet — Oldsmobile
Port Jervis, N.Y.
(914) 856-5105

MAINTENANCE — HANDYMAN
For Chemical Plant, Metropolitan New York & New Jersey Area, good pay, steady nice working conditions. Call Mr. Liebman, (212) LO 4-3714

MEN Warehouse
7:30 A.M. to 4 P.M.
Starting Salary 1.70 Hrs. \$1.80 After 30 days. Paid Blue Cross and Blue Shield. With "J" Rider. Also: Life Insurance, P.d. Vac. & Holidays.
Apply in Person Daily
Supermarket Service

1601 W. Edgar Rd. Route 1 LINDEN, N.J.
Behind Rheem Mfg. Building 02649

MEN
General factory work. No experience necessary. Permanent full time employment. Excellent employee benefits. Large industrial plant. Apply
Becton, Dickinson & Co. Stanley Street East Rutherford, N.J.
An equal opportunity employer.

ПОТРІБНО
МЕХАНІКА
CHRYSLER PRODUCT
БЕНЕФІТИ:
1 — Нема проблем з доздом
2 — Нема проблем з паркуванням
3 — Добра платія
4 — Платія свята
5 — 2 тижні відпустки по 1 році
6 — Госпітальність
7 — Праця з платформами на подвійних стовпах
8 — Тепла робота у зимі
9 — 5-денний тиждень, на багатій овертаймі
10 — Родина атмосфера
CLIFF HANDY DODGE
Elm Street
Braintree Square, Mass.
(617) 843-6000
Apply to Mr. Charles Perkins

INSPECTORS — Electrical & Mechanical, Sheet Metal, Wiremen, Assemblers, Machinists, Millers, Drill Press, Power Press & Tool Crib Attendants. With some experience. Teller & Cooper, Inc. Div. Litton Industries 75 Front St., Brooklyn, N.Y. (212) 858-0500

MAN
Need 1 more good man to round out organization. General warehouse work & driving. Permanent position. Opportunity for advancement. Great Neck Area.
Phone (516) HU 7-1975

TEXTURED VINYL & WRINKLE SPRAYERS
Modern water washed booths, steady year round work, fringe benefits including Blue Shield, Blue Cross and paid holidays. Names Metal Finishing 305 Third Avenue West Newark, N.J. (201) 484-6406

ЮБЛЕРИ
MALDEN, MASS
Потрібно ювелірів до нового магазину з повним і новим приладдям. Air, cond. Модерне місце. Бенефіти і т. д. Доск. нагода. Тел. за домовленістю (617) 321-1282

Концерт Романа Придаткевича в Клівленді

З радістю я довідався, що в неділю ввечері, 8-го грудня, в залі "Лит Тіетр", в Парма Сінйор Гай Скул в Клівленді відбудеться композиторський концерт українського скрипака й композитора Романа Придаткевича при співучасті піаністки Ганни Придаткевич-Кухарчук. Висловлюю захоплення нашим композиторів-музикознавців Зіновія Лиська, Василя Витвицького, Бориса Кудрика підтримують мої погляди, а Антон Рудницький виразився в "Свободі", що "особливе місце займає Роман Придаткевич... тому, що як скрипак-композитор він одиноким цього роду постає в українській сучасній музиці... виступи його рідкі — безумовно зарідкі".

Це все є чимсь, що змушує кожного думаючого українця зацікавитися особою великого мистця, який авесь час свого життя пропагує українську музичну культуру в неукраїнському оточенні. Вийшов він з патрістичного українського середовища української академічної гімназії у Львові, там же з Українського Вищого Музичного Інституту, був визначним членом Української Галицької Армії, був викладачем Інституту Нар. Освіти та Театрального Інституту ім. Тобілевича в Одесі і був особистим близьким

Праця

HELP WANTED MALE

ІНЖЕНЕР МЕХАНІК
Досвід в креслярстві, широкі, різноманітні роботи в Boiler Mfg. Plant. Побажаємо науку, статі — але неконкретні. Платія \$8-\$10,000.00. Телефонувати: (201) 768-5500. Bet. 9-5 PM

ДОСКОНАЛА НАГОДА
для мужиків навчитися цікаво фаху, як гравірування гумових печаток в одній з кращих вироб. Rubber Printing Plates for Box Die Industry. Ці особи мусять мати добрий зір і тривку руку. Добре було б мати якийсь досвід в мистецтві або ті ділянки. Висока платія і всі бенефіти. Тел. Mr. Melnikshenko — (201) 884-8600

ЗАГАЛЬНІ РОБІТНИКИ
Праця при необроблених землях. Добра платія, постійна праця. Присміли умови.
M & F Hide & Skins Company 573 Kent Avenue Brooklyn, N.Y. EV 4-2393

КРАВЕЦЬ — ДО ВИКОНУВАННЯ — ОПЕРАТОР
При машинах до шиття Singer & Merrow, Lock Stitch, Blind Stitch. Добра платія, постійна праця, присміли умови.
ESTUDIO INC. 252 West 46th St. N.Y.C. 581-6630

EXPERIENCED MECHANICS — HELPERS
And Experienced BODY MEN
Light welding, Steady jobs. Oneida Motor Freight Commercial Avenue Carlstadt, N.J. (201) 933-6000, Ext. 207

ПОМІЧНИКИ МАШИНИСТА
(Assemblers & Pipe Fitters)
Добра платія, постійна праця, присміли умови. Golden Pressing Machine Co. 467 Keap St., Brooklyn, NY Tel.: EV 7-6655

Праця

MALE & FEMALE

ЗАГАЛЬНІ ПОМІЧНИКИ МУЖЧИНІ І ЖІНКИ
Доск. бенефіти, ваканція, пенсія і т. д. Присміли умов. праці, кафетерія для робітників. Loft Candy Corp. 40th Ave. & Vernon Blvd. LICity Ph. 784-3200 No. 102 Bus from Queens Plaza

Праця

HELP WANTED FEMALE

ДОМАШНЯ ПРАЦЯ
Життя на місці, загальн. домашн. праця, прання, чистка, відповідальна, 5 днів в тиждень, гарна родина, 2 дорослих, 2 дітей 13-6, air cond. дм. вл. кімната, TV і лавічка. Муштина до прання економ. мало варення. Вимаг. рекомендацій. North Caldwell, N.J. (201) 226-9349. Call collect.

КРАВЧИЦЯ
До виконання. Оператори при машинах Singer & Merrow — Lock Stich, Blind Stich. Добра платія, постійна праця, присміли умови.
Estudio Inc. 252 West 46th St., N.Y.C. 581-6630 581-6631

ТАКОЇ ЛЕКТУРИ ПОТРЕБУЄМО ВСІ

(Закінчення з стор. 2-ої)

горіла ім. Ідея України, Вільної, Незалежної, хоч більшість з них і не думала про те, до якого нерівного бою вони стають. Це ті герої, що їх Улас Самчук в одній статті у "Волині", яка виходила в Рівному, назвав "хлопцями з лісу". За ту статтю його не раз і не два тягали до гебітскомісаріату. "Хлопці з лісу" рвалися до чину. Але "на горі", в області, що не було ясно виробничих планів, і повстава команда на Крем'яччині почала діяти на власну руку — перший успішний рейд відбувся на Шумськ у жовтні 1942 року.

1943 рік. Невисла відтворити хоч найголовніші моменти, етапи й епізоди в повстанських діях того року. Відбувалась боротьба з ворогом не на життя, а на смерть. Ось уривок з одної наради в Хоминській столі: "Усі палко говорили. Блищали очі, кулаки стукали об стіл, і відкриті юнаки ставали гарячими. Іскри реалізує в словах..." Во — "винозять молоді! Грабують хліб! Народно стріляють! Чого нам ждати? Коли дасть наказ?" А хуторянин — селянин Хома підсумовує: "Ми згинем, якщо не вийдемо з цієї країни. Нам позбавляти все, лишитися тільки честь. І віддати сироту. А в якій: повстання безнадійне, а повстати треба!"

Карти були кинуті, і в 1943 році повстання набрало найширшого розмаху, революційно — визвольного змісту. Панораму героїчних дій українських повстанців на Крем'яччині в тім часі, треба признати, по-мистецьки представив автор "Записника".

Багато жертв забрала ця героїська боротьба за Вільну Україну. "Тепер ти, Україно, знаєш, — промовляв в імені співбійників Власитин, — ми лише перші лами воїнів твоїх. І віддамо тобі те, що маємо найкраще: любов і нашу кров".

І на честь тих незабутніх повстанців, яких автор присвятив свого "Записника" і які покладали голову за Ідею Незалежної У к р а ї н ської Держави, — за Шевченком, перефразовуючи його слова:

КОРОТКІ ВІСТІ

ЧИСЛО НОВИХ ЗАМОВЛЕНЬ НА ТОВАРИ тривалої вартості в жовтні цього року збільшилося на 7.7 відсотка, це значить на один більший долар і становило разом із давнішими замовленнями 30.5 мільйона дол. На 400 мільйонів дол. збільшилися замовлення в ділянці транспортного еквіпу, на 200 мільйонів дол. на електричні й неелектричні машини, за 300 міль. дол. в продукції металів. Збільшення нових замовлень свідчить про те, що підприємства не передбачають господарської злизи в найближчому часі.

СОВЕТСЬКІ ВОЯКИ З ОКУПАЦІЙНИХ ВІНСЬК у ЧСР РОЗТАШОВУЮТЬ після повороту до Совєтського Союзу у віддалених сибірських місцях — подас "ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт". Багато совєтських воєнок розташовані й розжалені інвазією СССР до ЧСР після того, як їх прийняли чехи і що вони там побачили. Совєтські власті ізолюють тих власних військовиків, які стали "загрозиною" для Москви.

В УРЯДІ АВСТРАЛІЇ ПОДІЛЕНІ ДУМКИ: одні борються політики тісної співпраці з ЗСА у справі оборони Південної Азії проти комуністичної загрози, інші дораджують вернутися до політики ізоляціонізму й проголосити засаду "фортеці Австралії" із обороною австралійського континенту власною атомовою зброєю. Покінчи Австралія обіцяла боронити Малайзію і Сінгапур проти наїзду з боку Комуністичного Китаю.

МОЛОДША ДОНЬКА НОВОВИБРАНОГО президента панна Юлія Ніксон одружилася з вступом коливного президента Д. Д. Айзенгавера — Дейвідом. Вінчання відбулося 22-го грудня в Нью-Йорку в Колегіальній церкві при П'ятій авеню і 29-й вулиці. Про це повідомляла пресою секретарка пані Річард Ніксон пані Джері Ван дер Гювел. Обидвоє молодята мають по 20 років, вони не хотіли, щоб їхнє весілля відбувалося в Білому Домі, і вирішили повітчатися в Нью-Йорку. Весілля прийняття відбулося в готелі Пляза для 400-500 гостей, членів родини та найближчих друзів обидвох родин. На запит журналіста, чи на прийнятті буде президент Джансон із дружиною, секретарка відповіла, що "якщо вони є близькими приятелями, то будуть".

СОВЕТСЬКИЙ СОЮЗ ПРОГОЛОСИВ широку заяву у відповідь на становище Атлантичного Союзу (НАТО), який перестерігав СССР проти будь-яких нових агресивних авантур. Москва застерігається, щоб НАТО не вступало в ролі оборонця країн, які до нього в цій справі не зверталися, — це був натак на Австрію і Югославію, який державний секретар Дін Ракс обіцявав допомогу, коли б Москва напала на них. Совєтська заява твердить, що СССР "має право" користуватися водами Середземного моря, яке межує з Чорним морем, і що совєтська воєнна флотія на Середземному морі має на увазі "збереження миру" в тому обширі. Зрештою, заява СССР не згадує про ЧСР.

ТАКОЇ ЛЕКТУРИ ПОТРЕБУЄМО ВСІ

(Закінчення з стор. 2-ої)

горіла ім. Ідея України, Вільної, Незалежної, хоч більшість з них і не думала про те, до якого нерівного бою вони стають. Це ті герої, що їх Улас Самчук в одній статті у "Волині", яка виходила в Рівному, назвав "хлопцями з лісу". За ту статтю його не раз і не два тягали до гебітскомісаріату. "Хлопці з лісу" рвалися до чину. Але "на горі", в області, що не було ясно виробничих планів, і повстава команда на Крем'яччині почала діяти на власну руку — перший успішний рейд відбувся на Шумськ у жовтні 1942 року.

1943 рік. Невисла відтворити хоч найголовніші моменти, етапи й епізоди в повстанських діях того року. Відбувалась боротьба з ворогом не на життя, а на смерть. Ось уривок з одної наради в Хоминській столі: "Усі палко говорили. Блищали очі, кулаки стукали об стіл, і відкриті юнаки ставали гарячими. Іскри реалізує в словах..." Во — "винозять молоді! Грабують хліб! Народно стріляють! Чого нам ждати? Коли дасть наказ?" А хуторянин — селянин Хома підсумовує: "Ми згинем, якщо не вийдемо з цієї країни. Нам позбавляти все, лишитися тільки честь. І віддати сироту. А в якій: повстання безнадійне, а повстати треба!"

Карти були кинуті, і в 1943 році повстання набрало найширшого розмаху, революційно — визвольного змісту. Панораму героїчних дій українських повстанців на Крем'яччині в тім часі, треба признати, по-мистецьки представив автор "Записника".

Багато жертв забрала ця героїська боротьба за Вільну Україну. "Тепер ти, Україно, знаєш, — промовляв в імені співбійників Власитин, — ми лише перші лами воїнів твоїх. І віддамо тобі те, що маємо найкраще: любов і нашу кров".

І на честь тих незабутніх повстанців, яких автор присвятив свого "Записника" і які покладали голову за Ідею Незалежної У к р а ї н ської Держави, — за Шевченком, перефразовуючи його слова:

УКРАЇНСЬКИЙ ІНТЕРНАТ У НІМЕЧИНІ

Мюнхен. — Український "Інтернат Рідної Школи", який мав минулого року 16 учнів і з яких закінчили успішно рік 10 осіб, цього року розпочав працю вже з 20 хлопцями й дівчатами з різних країн Європи. Префектор Інтернату з надалі професор Вол. Максимович, виконуваче дівчат — Віра Лавриненко. Голова "Рідної Школи" проф. Степан Шах та Комітет повідомляють, що видатки на дітей в Інтернаті перевищують надходження, і тому просять можливої допомоги на адресу:

Ukrainischer Schulverein "Ridna Schkola" 8 Muenchen 2 Dachauerstr. 9 West Germany

ПЕРШИЙ ТОМ "РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО СЛОВНИКА"

"Літературна Україна" з 26 листопада повідомляла про "Русско-Український Словарь", перший том якого вийшов у в-ві "Наукова Думка" в Києві, у виданні АН УССР: "У порівнянні з російським - у к р а ї н ським словником 1948 року новий словник має значно більший обсяг. У ньому зміщена найбільш уживана лексика й фразеологія сучасної російської літературної мови, близько 120 тисяч російських слів з перекладами їх на українську мову, серед них також значна кількість наукових термінів, термінів літератури й мистецтва, ілюстрованих прикладами перекладу окремих словосполучень російської мови". Не зазначено накладу того видання, що вийде в 3 томах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНІОСЮЗУ

НЕДІЛЯ, 8-го ГРУДНЯ 1968 р.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори Т-ва Любон — 45-й Вид. о год. 11:30-1:30 в домі УАГОРЖАН, 847 Franklin St. Простіться прийти і вирішити викладки. — Управа.

ЧЕТВЕР, 12-го ГРУДНЯ 1968 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва УНДІМ — 316 Вид. у вище зазначеному дні. С. вихідні справи до погодження. — Управа.

СУБОТА, 14-го ГРУДНЯ 1968 р.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя — 270 Вид. о год. 7-й по пол. в УНДІМ при 90-96 Філт вул. Вуде рішено, коли відбуті річні збори. Простіться вирішити чл. викладки. — А. Шаран, М. Баран, С. Островський.

СУБОТА, 21-го ГРУДНЯ 1968 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Річні збори Т-ва УНДІМ — 316 Вид. о год. 7:30 веч. На порядку: Звіт, вибір Управи на 1969 рік, план на наступний рік, пропозиції зміни статуту та інші важливі справи. Простіться членство прийти. — Управа.

КНИЖКА

найкращий і найбільш відповідний дарунок на РІЗДВО і НОВИЙ РІК

СПИСОК ч. 1	
Лука Луція: Іван Франко — Борець за національну і соціальну справедливість	\$ 9.50
Історія української культури, Том. I. Мітологія. Побут-Письменство	12.00
о. Лебедович Іван: Полемі духовники УГА.	
Тверда оправа	8.00
М'яка оправа	6.00
Паньківський Кост: Років німецької окупації	7.00
Паньківський Кост: Від Комітету до Державного Центру.	
Тверда оправа	7.00
М'яка оправа	5.50
За волю України — Історичний Збірник з нагоди 50-ліття збройного виступу Українських Січових Стрільців	12.00
Д-р Михайло Данилюк: Записник повстанця.	
Тверда оправа	5.00
М'яка оправа	3.50
Антоніч В. Ігор: Зібрані твори	5.00
Дашкевич Р.: Артилерія Бригади СС в боротьбі за Київські Золоті Ворота	3.00
Дудко Ф.: Моя молодість	1.50
Заніський М.: Дмитро Вітовський — громадський діяч, ідеолог УСС, Державний Секретар Військових Справ ЗОУНР	1.50
Кедровський В.: Обриси змученого	2.50
Купчинський Роман: Скоронад — альбомне видання. Прекрасні ілюстрації — 90 — Едварда Козака	5.00

Замовлення слати: "СВОБОДА" 83 Grand Street Jersey City, N.J. 07303

ПАРКА Company

DEPARTMENT STORE
48 E. 7th ST.
Tel.: GR 3-3550. New York City
НА СВЯТОЧНІ ДАРУНКИ:
Прекрасна різьба, українська кераміка, образи, килими одержите по дешевих цінах в АРЦ

Різне

Українське Виселкове Бюро

ROMAN PARCEL SERVICE
141 2nd Ave., New York City
Tel.: GR 5-7430. — Виселкове ПАЧКИ з УКРАЇНОЮ: ХАРЧАМИ в УКРАЇНУ і до СССР. Приготовлено великий вибір матеріалів і різних товарів на виписку для рідних на свята по дуже дешевих цінах. Уряд. год. від понед. до суб. 8:30-6, неділя від 10-2 по пол.

Розшуки

Михайло Андрієвський пошукує одеського МАТІЯ САВЧУКА. Село Лука, пов. Горішнього. Пропишіть розшуку на адресу: Mike Andruskey 9535 Dunlap Avenue New Brighton, Minn. 55112

COUPLE

HOUSE PARENTS — COUPLES
New Jersey Institution. Will train. Good salary + maintenance. Excellent opportunity. Contact: R. Rutkowski, Bonnie Brae Farm for Boys Millington, New Jersey (201) 647-0800

ДОБРЕ ЧИТАТИ

ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

СОЙКА-ШТУКАРНА

РОМАНА ЗАВАДОВИЧА
Ціна — 1 долар.

Funeral Directors

Theodore WOLININ, Inc.
Директор
Похоронного Заведення
123 East 7th Street
NEW YORK, N.Y. (9)
Tel.: GR 5-1437
СОЛІДНА ОБСЛУГА

LYTWYN & LYTWYN

UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуговування ЧЕСНА. Our Services Are Available Anywhere in New Jersey.
801 Springfield Avenue
IRVINGTON, N.J.
NEWARK, N.J.
ESsex 5-5555

SINKOWSKY FUNERAL SERVICE

4221 PARK AVENUE
BRONX, N.Y. 10457
(near E. Tremont Avenue)
Tel.: 863-2475
Директор
НОСІФ СЕНКОВСЬКИЙ
Завідує влаштуванням похоронів в каплицях, похованнях в цвинтарі Рамоні. Похорони по мінімальних цінах.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКР. ПОГРЕБНИК
Займається Похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку ДАРОМ.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y.
ORegon 4-2568

— Що ж тепер будем досліджувати в Тарзанці? Чи розшукує за золотом? — Я не знаю, що знайдемо, але це озеро, при якому лежали знахідки корми, потребує дослідів. На мою думку!

— Вода з затоки цього озера цілі століття вливалася в оне озеро... але... якось рівень води ніколи не змінився! Можливо, що ми вивисимо, чому!